
De dood overwonnen

Aantekeningen bij 1 Korinthe 15:20-28 en 51-58

Last but not least geeft Paulus aan het einde van zijn brief onderwijs over de opstanding der doden en de laatste dingen. Het nadenken over de dingen die zullen gebeuren rondom de wederkomst van Christus is niet iets wat in een 'achterafhoekje' van de Bijbel thuis hoort. Dat zien we al in 1 Korinthe 3, waar Paulus ook over de wederkomst van Christus schrijft.

15:20 Maar nu, Christus is opgewekt uit de doden en is de Eersteling geworden van hen die ontslapen zijn.

21 Want omdat de dood er is door een mens, is ook de opstanding van de doden er door een Mens.

22 Want zoals allen in Adam sterven, zo zullen ook in Christus allen levend gemaakt worden.

23 Ieder echter in zijn eigen orde: Christus als Eersteling, daarna wie van Christus zijn, bij Zijn komst.

24 Daarna komt het einde, wanneer Hij het koningschap aan God en de Vader heeft overgegeven, wanneer Hij alle heerschappij en alle macht en kracht heeft tenietgedaan.

25 Want Hij moet Koning zijn, totdat Hij alle vijanden onder Zijn voeten heeft gelegd.

26 De laatste vijand die tenietgedaan wordt, is de dood.

27 Immers, alle dingen heeft Hij aan Zijn voeten onderworpen. Wanneer Hij echter zegt dat aan Hem alle dingen onderworpen zijn, is het duidelijk dat Hij Die Zelf alles aan Hem onderworpen heeft, hiervan is uitgezonderd.

28 En wanneer alle dingen aan Hem onderworpen zijn, dan zal ook de Zoon Zelf Zich onderwerpen aan Hem Die alle dingen aan Hem onderworpen heeft, opdat God alles in allen zal zijn.

15:50 Maar dit zeg ik, broeders, dat vlees en bloed het Koninkrijk van God niet kunnen beërven, en de vergankelijkheid beërft de onvergankelijkheid niet.

51 Zie, ik vertel u een geheimenis: Wij zullen wel niet allen ontslapen, maar wij zullen allen veranderd worden,

52 in een ondeelbaar ogenblik, in een oogwenk, bij de laatste bazuin. Immers, de bazuin zal klinken en de doden zullen als onvergankelijke mensen opgewekt worden, en ook wij zullen veranderd worden.

53 Want dit vergankelijke moet zich met onvergankelijkheid bekleden en dit sterfelijke moet zich met onsterfelijkheid bekleden.

54 En wanneer dit vergankelijke zich met onvergankelijkheid bekleed zal hebben, en dit sterfelijke zich met onsterfelijkheid bekleed zal hebben, dan zal het woord geschieden dat geschreven staat: De dood is verslonden tot overwinning.

55 Dood, waar is uw prikkel? Graf, waar is uw overwinning?

56 De prikkel nu van de dood is de zonde, en de kracht van de zonde is de wet.

57 Maar God zij dank, Die ons de overwinning geeft door onze Heere Jezus Christus.

58 Daarom, mijn geliefde broeders, wees standvastig, onwankelbaar, altijd overvloedig in het werk van de Heere, in de wetenschap dat uw inspanning niet tevergeefs is in de Heere.

De opstanding der doden

Paulus bouwt zijn onderwijs over de laatste dingen op vanuit het thema 'de opstanding der doden'. Hij steekt hier - zoals ook bij de andere thema's in de brief het geval is - op in vanwege de situatie in de gemeente van Korinthe. In deze gemeente, waar veel misstanden en dwalingen heersten, waren mensen die er aan twijfelden dat gestorvenen eens zouden opstaan (12). Mogelijke oorzaken van deze mening waren het mysticisme en anderzijds een vleselijke levenswandel. Kenmerkend voor het mysticisme is de onderwaardering van het lichaam. De dood van het lichaam was een bevrijding van de ziel, een forse stap dichterbij God en men kon zich niet voorstellen dat God later weer wat met al die lichamen zou gaan doen. Ook zij die wel christen waren, maar daarin heel vleselijk bleven, konden weinig met de opstanding. Het denken daaraan ontnam hen een heel stuk plezier om gedachteloos te doen wat je wilde doen.

Paulus laat zien dat als je aan de feiten rondom de opstanding der doden komt, je daarmee de hele grond onder het christelijke geloof wegbreekt. Onze opstanding is allereerst onlosmakelijk verbonden met de opstanding van Jezus Christus zelf. Paulus toont aan dat Jezus Christus echt is opgestaan (vers 5-8). In vers 12-19 laat hij vervolgens zien wat de gevolgen zijn van het loslaten van de opstanding: het heeft verstrekkende gevolgen voor de prediking van het evangelie, de geloofwaardigheid van het getuigenis, de totstandkoming en opbouw van het persoonlijke geloof en de bevrijding van de verslavende macht van de zonde.

De opsomming van de consequenties van het loslaten van de opstanding (12-19) wordt gekenmerkt door het woord 'indien'. Zes keer wordt het in deze verzen genoemd. Stel dat dit waar zou zijn, dan... De eerste woorden van vers 20, 'Maar nu...', zijn een verademing! Men kan tornen aan de waarheid van de opstanding, maar in werkelijkheid kan er niets afgedaan worden aan dit feit. Ondanks alle schade die er ontstaat als mensen gaan dwalen in de leer, mogen we leven met de wetenschap dat Gods woorden en daden onwankelbaar zijn.

Hoe het dan wél zit met de opstanding, lezen we in vers 20-28.

Vers 20

Het feit dat Christus is opgewekt is al bekend vanuit de voorgaande verzen (5-8 en 12-19). Christus wordt hier de Eersteling genoemd van allen die ontslapen zijn. In vers 21-22 wordt nog een keer op een rij gezet wat de waarheid is m.b.t. de opstanding. In vers 23 gaat Paulus in op het feit dat Christus de Eersteling is.

Vers 21-22

Vers 22 maakt duidelijk dat mensen worden opgewekt omdat Christus opgewekt is. Hierin zit in ieder geval voor gelovigen de les dat zij ook in de opstanding van hun lichaam gelijk worden aan Christus. Hun eenwording met Christus (Rom.6:5) heeft ook betrekking op de opstanding van hun lichaam.

De les van vers 22 geldt echter ook mensen in het algemeen. In vers 21-22 wordt namelijk een vergelijking gemaakt tussen Adam en Christus. Alle mensen hebben vanwege Adam te maken met de dood. Zo geldt ook voor alle mensen dat ze vanwege Christus te maken krijgen met de opstanding uit de doden. De verzen 35-51 bevestigen dit. In de onsterfelijkheid en onverderfelijkheid van ons lichaam zullen alle mensen op Christus lijken. Paulus gaat hier niet in op het feit wáar men met dat onsterfelijke lichaam in eeuwigheid zal zijn. Hij spitst dit onderwijs in het vervolg van dit hoofdstuk toe op gelovigen.

Vers 23

Christus wordt hier en in vers 20 de Eersteling genoemd. Dit woord wordt in de Bijbel ook gebruikt voor de eerste aren van de oogst. De eerste aren waren (en zijn vandaag de dag nog) de hoopvolle aankondiging van de rest van de oogst. Ook in vers 36-38 gebruikt Paulus het beeld van het graan. Christus is niet de enige die is opgestaan en zal opstaan uit de doden, maar de Eerste en dankzij Hem hebben ook alle gelovigen de zekerheid dat zij eens lichamelijk zullen opstaan uit de dood.

Vers 23 brengt niet alleen de zekerheid van de opstanding ter sprake, maar ook de volgorde waarin de dingen zullen plaatsvinden. Christus, de Eersteling, zal eerst opstaan uit de doden. Dit geweldige feit herdenken wij nog steeds met Pasen. Na Hem zullen zij die van Christus zijn (de gelovigen) opstaan bij Zijn 'komst'. Al die eeuwen die zich tussen de opstanding van Christus en die van de gelovigen bevinden worden hier niet in beeld gebracht. Het gaat Paulus er hier om dat de volgorde waarin de dingen zullen plaatsvinden duidelijk is..

De gelovigen zullen opstaan bij de 'komst' (parousia = lett. 'aanwezigheid') van Christus. Het woord 'parousia' wordt ook wel vertaald met 'toekomst' (Matth.24:3; 1Thess.2:19; 3:13; 4:15; 2Thess.2:8; 1Joh. 2:28). Het woordje 'komst' kan het beeld oproepen dat alle dingen rondom de wederkomst en opstanding zullen gebeuren bij de nederdaling van Christus op aarde. Dit hoofdstuk onderstreept echter dat de parousia van de Christus niet een kort moment of een eenmalige gebeurtenis behelst, maar een periode: Christus zal komen en aanwezig zijn op de aarde en gedurende Zijn aanwezigheid zullen volgens 1Kor.15 in ieder geval de gelovige doden opstaan.

Vers 24

Na de opstanding van de gelovigen zal het einde zijn, zegt de tekst. Opvallend is dat er niet over de opstanding van de anderen (ongelovigen) gesproken wordt. Paulus focust in dit hoofdstuk alleen in op de toekomst van de groep die hij met 'wij' aanspreekt.

Vóordat het einde zal zijn, maar ná de opstanding van de gelovigen zal er in ieder geval nog het een en ander plaatsvinden. In vers 24 worden dit alles al samengevat: het einde zal komen als Christus het koninkrijk aan Zijn Vader zal hebben overgegeven en als Hij alle heerschappij, macht en kracht teniet gedaan zal hebben. Deze zaken worden uitgewerkt in de verzen 24-28. Opvallend is dat Paulus in die verzen, in vergelijking met vers 24, deze zaken in omgekeerde volgorde ter sprake brengt. Vers 25-28 geven een chronologische weergave van wat er zal gebeuren, terwijl de opsomming in vers 24 achterstevoren is. In vers 24 wordt gekeken vanaf het einde en dan is de volgorde inderdaad zoals die er staat. In vers 25-28 legt Paulus uit ('want') hoe het vanaf de opstanding der doden zal gaan.

Vers 25-27

Christus, de Opgestane, zal blijven heersen totdat Hij alle vijanden onder Zijn voeten gelegd zal hebben, inclusief de dood, die de laatste vijand genoemd wordt. Het onder Zijn voeten brengen van alle vijanden is een teken van overwinning. Christus is nu al overwinnaar, maar Hij zal Zijn overwinning ook in het openbaar tonen. Paulus citeert hier Psalm 110, een psalm met een messiaans vooruitzicht, die ons er aan herinnert welke geweldige dingen er nog rondom Christus in vervulling zullen gaan.

Vers 27-28

Het feit dat alles aan Christus onderworpen zal zijn, geldt niet Zijn eigen Vader, die Hem Zijn macht gegeven heeft. Uiteindelijk zal Christus alles waarboven Hij staat, teruggeven aan de Vader, opdat God alles en in allen zal zijn. Deze laatste verzen geven ons stof tot nadenken, vertrouwd als we zijn met het spreken over de drie-eenheid van God. God is drie-enig, drie-in-een, onder meer ten dienste van het verlossingswerk. God is tegelijk ook één (Jac.2:19). Aan het einde verdwijnt het accent van de drie-eenheid. God is dan alles en in allen.

Vers 50-52

Vers 51 is een reactie op de uitspraak in vers 50 dat 'vles en bloed Gods koninkrijk niet kunnen beërven'. In vers 35-50 wordt namelijk uitgelegd dat het lichaam wat mensen zullen krijgen bij de opstanding (bij de parousia van Christus) van een andere hoedanigheid is dan het lichaam wat ze nu hebben terwijl ze leven. Nu zijn er aardse lichamen (van aardse hoedanigheid) en dan zullen er alleen maar hemelse lichamen zijn (van hemelse hoedanigheid, wat de onverderfelijkheid betreft). De toenmalige lezers van de brief leefden echter in de verwachting dat zij de parousia van de Heere Jezus zouden meemaken zonder dat ze al gestorven waren. Gezien de tijd (bedeling) waarin zij leefden, was deze verwachting reëel. We komen deze verwachting op vele plaatsen tegen in de brieven die tijdens de Handelingen-periode geschreven zijn. Zie als voorbeeld de twee Thessalonicenzenbrieven.

Als de lichamen in de parousia dan niet meer van een aardse hoedanigheid zouden zijn, hoe zou bij hen dan de omschakeling van het lichaam plaatsvinden? In vers 52 legt Paulus uit dat alle levenden 'in een punt des tijds' veranderd zullen worden. Let op: het begrip 'punt des tijds' (of 'oogwenk') slaat op de tijdsduur van de verandering en dus niet op de tijdsduur van de parousia. Er wordt nog wel eens gedacht dat bij de wederkomst van Christus alles in een oogwenk zal plaatsvinden, maar deze gedachte wordt beslist niet ondersteund door alles wat er in de Bijbel over de laatste dingen geschreven wordt.

Vers 53-54

In deze verzen grijpt Paulus terug op wat hij in de verzen 35-50 heeft uitgewerkt over de omzetting van sterfelijke lichamen naar onsterfelijke. Dan wordt waar wat Jesaja al profeteerde in hoofdstuk 25:8, dat zelfs de dood overwonnen is.

Vers 55-58

En omdat ook de dood niet het laatste woord heeft, besluit Paulus zijn verhaal met de triomfkreet: *'Dood waar is uw prikkel? Graf, waar is uw overwinning?'*. De zonde zal, als prikkel van de dood, er altijd weer voor zorgen dat de dood kan blijven voortbestaan. De dood is immers het gevolg op de zonde (Rom.6:23). De kracht achter de zonde is de wet, omdat de wet steeds zal blijven signaleren

wat niet naar Gods wil is. We kunnen spreken van zonde, omdat Gods wet er is (Rom.7:8). Het is alsof de zonde door de wet wordt uitgedaagd om zich verder te manifesteren.

Wet, zonde en dood zijn een krachtig driemanschap die ons bij tijden zouden doen geloven dat de hoop die verbonden is met het leven in Christus een illusie is. Niets is echter minder waar, want door Jezus Christus mogen we totale overwinning verwachten en iedere gelovige mag zich hierom verblijden. Tot de laatste vijand toe - de dood - zullen we het met Christus ervaren dat Hij het laatste woord heeft. En daarom is er ook alle reden om standvastig en onwankelbaar te blijven en om overvloedig te zijn in het werk van de Heere, wetende dat onze inspanning niet tevergeefs is in de Heere. In het kader van dit hoofdstuk betekent dit dat gelovigen niet alleen in dit leven, maar ook daarna met Christus verbonden zullen zijn en blijven. Hij is ons geworden wijsheid van God, rechtvaardiging, heiliging en verlossing. En dat zal Hij ook afmaken, tot in zijn toekomst toe. Halleluja!

De opstanding van de overige doden

Zoals gezegd, beschrijft Paulus in dit hoofdstuk niet wanneer de overige (ongelovige) doden zullen opstaan. In 1Thess.4, waar hij ook gelovigen onderwijst over de wederkomst van Christus, doet hij dit ook niet. Wie hier meer over wil weten, kan bijvoorbeeld verder lezen in Openbaringen 19, waar ook de parousia van Jezus Christus en de laatste dingen beschreven worden. Wat Paulus in 1Kor.15 met name wil aantonen is dat er tussen de opstanding van Christus en die van de doden een direct verband bestaat. Hij onderstreept dit door tegen de gelovigen te zeggen dat zij levend gemaakt zullen worden bij de parousia van Christus, in de periode dat het Koningschap van Christus volmaakt werkelijkheid zal worden. Verder concentreert Paulus zich op de thematiek van het onsterfelijk worden van sterfelijke lichamen.